

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2024. № 5.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.5.67>

УДК 336:338.45

Д. В. Ковальов,

к. с.-г. н, доцент, доцент кафедри соціальних та поведінкових наук,

Державний вищий навчальний заклад

«Херсонський державний аграрно-економічний університет»

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3672-7063>

**ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ НА ПРИКЛАДІ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ
ГАЛУЗІ**

D. Kovalyov,

PhD in Agricultural Sciences, Associate Professor, Department of Social and

Behavioural Sciences , State Higher Educational Institution

"Kherson State Agrarian and Economic University"

**FEATURES OF THE FINANCIAL SECURITY OF UKRAINIAN
ENTERPRISES AS AN EXAMPLE OF THE PHARMACEUTICAL
INDUSTRY**

У статті актуалізована господарська діяльність фармацевтичної галузі, її вплив на сучасний стан та подальший соціально-економічний розвиток України. Акцентовано увагу на те що, фармацевтична

промисловість на сьогодні є найрозвинутішим сегментом хімічного комплексу України. Навіть не дивлячись на військові дії, вона привертає увагу інвесторів, тому її по праву відносять до важливого сектору економіки країни, який є показником її економічного і соціального розвитку. Також, вона є одним з головних напрямів модернізації економіки України, завдяки впровадженню великої кількості інновацій та досягнення соціального ефекту, тому що, здоров'я нації це одна з основ національної безпеки. Наголошено на те, що, найбільш визначальною властивістю функціонування компанії та важливим критерієм для визначення конкурентоспроможності в умовах ринкової економіки є оцінка фінансового стану або забезпеченості підприємства. Для прикладу, маючи доступ до звітів незалежного аудитора, було здійснено оцінку фінансово-економічної діяльності конкретного підприємства цієї галузі. Так, підприємство, фінансово-економічні показники якого були проаналізовані, та уся фармацевтична галузь України, має потенціал щодо покращення показників своєї діяльності та подальшого економічного розвитку. Доведено що, використовуючи досвід США, де кожне робоче місце в біофармацевтичній індустрії створює п'ять робочих місць за межами сектору в таких сферах, як виробництво і будівництво, а також догляд за дітьми, роздрібна торгівля, бухгалтерський облік тощо, дає змогу збільшити кількість робочих місць та активізувати ділову активність населення держави. Виявлено стратегію відносно удосконалення механізму формування фінансово-економічних показників, як сферу економіки, що матиме змогу підвищити ефективність власної діяльності, а також досягти більш високого рівня стабільності та стійкості, що є досить важливим для сучасного стану і досить вразливого до зовнішніх ефектів національної економіки.

The article updates the economic activity of the pharmaceutical industry, its influence on the current state and further socio-economic development of Ukraine. Attention is focused on the fact that the pharmaceutical industry is currently the

most developed segment of the chemical complex of Ukraine. Even despite military actions, it attracts the attention of investors, therefore it is rightly considered an important sector of the country's economy, which is an indicator of its economic and social development.

Attention is directed to the fact that it is one of the main directions of modernization of the economy of Ukraine, thanks to the introduction of a large number of innovations and the achievement of a social effect, because the health of the nation is one of the foundations of national security. It is emphasized that the most defining feature of the company's functioning and an important criterion for determining competitiveness in the conditions of a market economy is the assessment of the financial condition or security of enterprises.

For example, having access to the reports of an independent auditor, an assessment of the financial and economic activity of a specific enterprise in this industry was carried out. Thus, the enterprise whose financial and economic indicators were analyzed, and the entire pharmaceutical industry of Ukraine, has the potential to improve its performance and further economic development.

Using the experience of the US, where every job in the biopharmaceutical industry creates five jobs outside the sector in areas such as manufacturing and construction, as well as childcare, retail, accounting, etc., has been shown to provide directions for job growth in the economy of the state.

The strategy for improving the mechanism of formation of financial and economic indicators, as a sphere of the economy, which will be able to increase the efficiency of its own activity, as well as to achieve a higher level of stability and sustainability, which is quite important for the modern stage and quite vulnerable to external effects of the national economy, has been identified.

Ключові слова: *фармацевтична промисловість, фінансова забезпеченість, інновації, фінансова стійкість, стратегія сталого розвитку.*

Keywords: *pharmaceutical industry, financial security, innovations, financial stability, sustainable development strategy.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Фармацевтична промисловість на сьогодні є найрозвинутішим сегментом хімічного комплексу України. Навіть не дивлячись на військові дії, вона привертає увагу інвесторів, тому її по праву відносять до важливого сектору економіки країни, який є показником її економічного і соціального розвитку. Також, вона є одним з головних напрямів модернізації економіки України, завдяки впровадженню великої кількості інновацій та досягнення соціального ефекту, тому що, здоров'я нації це одна з основ національної безпеки.

Вивченням розвитку українського фармацевтичного ринку, з огляду на його важливість, займаються спеціалізовані організації: асоціація міжнародних фармацевтичних виробників, інститут інформаційного забезпечення охорони здоров'я (IMS) та багато інших. Постійний моніторинг фармацевтичного ринку, оцінка сучасного стану підприємств фармацевтичної промисловості, зумовлює необхідність всебічного аналізу використовуючи широкий спектр показників, у тому числі технологій фінансового забезпечення розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вказаній проблематиці, зокрема дослідженням подальшого розвитку світового та вітчизняного ринку фармацевтичної продукції присвячена доволі широка література авторства іноземних і вітчизняних фахівців. У її межах працювали знані науковці А. Балашова, В. Голубка, В. Демченко, Я. Деренська, О. Доровських, О. Заміська, Д. Карамішев, В. Костюк, А. Котвіцька, І. Круп'як, І. Кубарева, Л. Литвиненко, М. Ленцена, К. Магалецький, Р. Майстро, М. Морана, К. Канемото, В. Щетко, та багатьох інших вчених.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою цієї публікації є аналіз стану, особливостей фінансового забезпечення розвитку фармацевтичної галузі України та окремих підприємств, оцінювання його наслідків у сучасних умовах та запропонувати напрями оптимальної фінансової політики.

Виклад основного матеріалу дослідження. Найбільш визначальною властивістю функціонування компанії та важливим критерієм для визначення конкурентоспроможності в умовах ринкової економіки є оцінка фінансового стану або забезпеченості підприємства. Умови сьогодення потребують від керівників швидкої реакції на зміни ринкової кон'юнктури та на зміни зовнішнього та внутрішнього середовища. Саме це підвищує роль та значення оцінки фінансового забезпечення підприємства, результатів впровадження заходів задля підвищення ефективності діяльності та використання його потенціалу.

Динаміка розвитку фармацевтичного ринку, як світового так і вітчизняного, свідчить про те, що, за останні 15 років виробництво ліків є на сьогодні й залишиться у майбутньому одним з найперспективніших. Основна кількість медпрепаратів (більш ніж 75%), яка надходить на світовий ринок, виробляється у США, Японії, Німеччині, Франції, Великобританії, Швейцарії, Італії та Іспанії. Саме ці країни є виробниками найбільш ефективних і Якісних лікарських засобів, для також характерна висока активність у сегменті R&D. Щорічно в розробці знаходяться сотні препаратів.

Фармацевтичний сектор економіки завдяки своїй високій наукомісткій продукції, на сьогодення належить до високотехнологічних виробництв поряд з виробниками медичного, радіо-телекомунікаційного та комунікаційного устаткування, аерокосмічних апаратів, офісних рахункових та обчислювальних машин.

Так, завдяки знайденою інформацією, ще у 2010 р. в розробці знаходилось 878 лікарських препаратів для лікування раку, 193 – діабету, 303 – для терапевтичного лікування рідкісних захворювань, 237 – серцево-судинних захворювань, 81 – ВІЛ/СНІД. Тому зрозумілим є те що, головними стратегічними завданнями фармацевтичних компаній провідних країн світу є найшвидша комерціалізація розроблених лікарських засобів шляхом продажу

ліцензій, активної збутової політики, а головне – здійснення довгострокових вкладень у R&D та розвиток нових технологій [1].

Як вже зазначалося у постановки проблеми, до основних завдань фармацевтичної галузі як соціально значущої сфери на даному етапі розвитку суспільства, належить збереження та продовження життя, поліпшення його якості через наукові пошуки, створення нових препаратів, вдосконалення вже існуючих. Для цього у фармацевтичну науку і виробництво залучаються кращі фахівці, для яких створюються високооплачувані робочі місця. Це, у свою чергу, спонукає розвитку інші види діяльності, за принципом «доміно» позитивно впливає на розвиток суміжних сфер: постачальників сировини та обладнання (підприємства хімічної промисловості, виробництва медичного скла, сільського господарства, приладо- та машинобудування), а також постачальників послуг (медичних, програмного забезпечення, фінансових, консалтингових, страхових тощо).

Так, у США кожне робоче місце в біофармацевтичній індустрії створює п'ять робочих місць за межами сектору в таких сферах, як виробництво і будівництво, а також догляд за дітьми, роздрібна торгівля, бухгалтерський облік тощо. Дослідження, в якому були задіяні 17 біофармацевтичних компаній у США показало, що у 17 штатах їх витрати на надання послуг і забезпечення поставок становили 53 млрд. дол. США і забезпечили понад 4 млн. робочих місць. У галузі фармацевтики США безпосередньо задіяно понад 650 тис. осіб [2].

Інновації у фармацевтичній галузі мають прямий вплив на здоров'я населення, а з іншого боку полегшують невидимий, але вагомий тягар, сприяючи скорочення витрат держави, які пов'язані із системою охорони здоров'я. Згідно з дослідженням, кожні 24 дол. США, що витрачаються сьогодні в країнах – членах Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) на нові препарати для лікування серцево-судинних

захворювань, дозволяють заощадити витрати на госпіталізацію в розмірі 89 дол. США.

Фармацевтичний ринок України має свої особливості, закономірності та перспективи розвитку. Так, на думку фахівця, а саме Мамонтової Н.А.,: “...рівень споживання лікарських засобів на душу населення в Україні залишається досить низьким порівняно з європейськими країнами, у загальній структурі витрат домогосподарств України витрати на медичні препарати посідають 5-6 місце (близько 75-80 дол. США на рік)” [3 с. 19].

На сьогодні, в Україні сформувалася відносно розвинена фармацевтична галузь, яка з небагатьох серед інших галузей економіки постраждала від кризи у 2020 році. Також, ключовим маркером, є те, що ця сфера почала активно набирати обертів, оскільки в останні роки мале місце збільшення інвестицій у підвищення технологічних процесів за рахунок інновацій, що і надало можливість зменшити наслідки карантину в березні-травні 2020 року.

Фармацевтична галузь, як і багато інших галузей економіки, є системою багаторівневих та взаємопов'язаних доволі складних відносин у створенні, виробництві, розподілі за каналами реалізації кінцевому споживачеві лікарських субстанцій, препаратів та виробів медичного призначення. Тому вона і представлена в Україні багатьма суб'єктами господарських відносин.

На теперішній час у галузі працюють такі суб'єкти:

- підприємства-виробники субстанцій, засобів, дієтичних лікарських засобів, лікувальних косметичних добавок тощо;
- підприємства, які здійснюють оптову реалізацію фармацевтичної продукції (так звані дистриб'ютори);
- підприємства, що займаються роздрібною реалізацією цієї продукції (аптечні заклади);

-наукові заклади, які виконують науково-дослідні та дослідно-конструкторські розробки зі створенням нових лікарських препаратів, технологічних процесів, обладнання та методів контролю якості;

-навчальні заклади, які здійснюють підготовку та перепідготовку фахівців яких потребує галузь;

-організації та установи, що формують і реалізують інформаційно-аналітичне забезпечення фармацевтичної галузі [4].

Фармацевтичний ринок України в цілому фінансується за рахунок населення країни, тому державні закупівлі ліків особливим чином не впливають на його розвиток. Ще одна з особливостей ринку полягає у тому, що згідно статистичних даних у структурі аптечних продажів 69% - ліки вітчизняного виробника. Так, ще у 2019 році було виділено ТОП-10 компаній за обсягами продажів товарів так званого «аптечного кошика» і п'ятіркою на ринку були «Фармак», «Артеріум», «Sanofi», «Дарниця» та «Teva». У 2020 році згідно з даними ТОВ «Проксіма Рісерч», компанія «Фармак» відповідно до обсягів продажу лікарських засобів у грошовому виразі займала перше місце серед усіх компаній, які діють на фармацевтичному ринку, її частка склала 5,6%. У тому ж році, вітчизняні підприємства на ринку лікарських засобів мали частку 38,5% у грошовому виразі та 71,8% у натуральному. На той час підприємство «Фармак» займало 14,6% на ринку лікарських засобів у грошовому вимірі [5].

Сьогодні промислове виробництво продукції фармацевтичної галузі в Україні здійснюють біля 120 підприємств. Обсяг виробництва, продажу лікарських засобів зростають порівняно з промисловою та деякою іншою продукцією країни в цілому [4].

У сучасних умовах, коли відбуваються військові дії на території держави, роздрібний сегмент збуту відіграє значущу роль у фармацевтичному забезпеченні верств населення, знаходиться на етапі формування та розвитку. Тому, маючи доступ до звітів незалежного

аудитора, ми здійснили оцінку фінансово-економічної діяльності конкретного підприємства цієї галузі.

Так, для аналізу діяльності у сфері фармацевтики ми обрали організацію ТОВ «Органосін ЛТД», яка зареєстрована 23.08.1996 р. за юридичною адресом: Україна, м. Київ, вул. Амурська, буд. 23. Керівником організації є ДЖАССАЛ МАНАБ. Розмір статутного капіталу складає 16 812 191, 41 грн.. На момент останнього оновлення даних 12.11.2023 стан організації не перебуває в процесі припинення.

Сьогодні ТОВ «Органосін ЛТД» здійснює такі види діяльності:

- основний: оптова торгівля фармацевтичними товарами;
- інші: виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів та діяльність посередників, що спеціалізуються в торгівлі іншими товарами а також діяльність посередників у торгівлі товарами більш широкого асортименту.

Для того, щоб мати уяву про фінансово-економічне положення підприємства, проаналізуємо таблицю 1.

Проаналізовані дані за визначений період, підтверджують наведені вище твердження про ефективність галузі. Так, можна казати про збільшення чистого доходу підприємства: у 2019 році він становив 620113 тис. грн., а в 2021 р. вже 933081 тис. грн., що є достатньо стрімким зростанням, яке у відсотковому відображенні становить 66,5%. Беручи до уваги увесь проаналізований період можна зробити висновок, що діяльність підприємства є досить ефективною, тому що, спостерігається зростання чистого доходу.

Собівартість реалізованої продукції також зросла протягом зазначеного періоду. Відносне відхилення у 2021 році у порівнянні з 2019 роком становило – 7,6%, а абсолютне відхилення між 2021 та 2020 рр. становило 60034 тис. грн., що майже у 2,5 рази більше ніж за період 2021 та 2019 роки. Це пояснюється девальвацією національної валюти.

**Таблиця 1. Результати фінансово-економічної діяльності ТОВ
«Органосін ЛТД» станом на 2019-2021 рр.**

Показник	2019	2020	2021	Абсол. відх. 2021- 2019	Абсол. відх. 2021- 2020	Відн. відх. 2021 до 2019, %	Відн. відх. 2021 до 2020, %
Чисельність працівників	263	242	245	-18	-3	-7,3	-1,3
Чистий дохід тис.грн.	620113	710112	933081	312968	222969	66,5	76,1
Собівартість реалізованої продукції тис.грн.	302348	267190	327224	24876	60034	7,6	18,3
Валовий прибуток/збиток тис.грн.	317765	442922	605857	288092	162935	47,5	26,9
Чистий прибуток/збиток тис.грн.	59244	92628	123892	64648	31264	52,2	25,2
Власний капітал тис.грн.	92266	179076	298190	205924	119114	69,1	40,0
Необоротні активи тис.грн.	31776	34162	51442	19666	17280	38,2	33,6
Оборотні активи тис.грн.	132839	219189	321674	188835	102486	58,7	31,9
Адміністративні витрати тис.грн.	33064	40003	55115	22051	15112	40,0	27,4
Витрати на збут	223436	279516	387993	164557	108477	42,4	28,0
Ін. операційні витрати тис.грн.	9315	11046	15745	6430	4699	40,8	29,8

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності компанії [6, 7, 8].

Чистий прибуток, який дає змогу оцінити ефективність діяльності підприємства, зазнав різкого зросту протягом цих трьох років. Це є дуже позитивним показником, що у відсотках відображає зріст на 52,2%. У 2021 році показник чистого прибутку був більшим за аналогічний показник 2019 року на 64648 тис. грн., та становив 123892 тис. грн.

Оборотні активи також зростають. Так, їх зростання за аналізує мий період відбулося на 58,7%. Зростають усі показники фінансово-економічної діяльності підприємства, і як наслідок на 69,1% зріс власний капітал

кампанії. Найбільш вдалим можна назвати 2021 рік, коли усі показники зазнали позитивних змін та набагато перевищили показники минулих років, не дивлячись на несуттєве скорочення працівників підприємства.

Ще одним з показників фінансового забезпечення є аналіз майна підприємства. Основне завдання аналізу підприємства є виявлення та задоволення потреби в окремих видах активів та оптимізація їх складу для забезпечення ефективного функціонування та розвитку підприємства.

Аналіз структури майна фірми «Органосін ЛТД» свідчить, що протягом років, які ми досліджуємо, частка основних засобів займає значну вагу серед усіх інших активів, але їх частка у загальній структурі балансу з роками зменшується, це вказує на позитивну динаміку. Також, ми бачимо, що вагому вагу у структурі активів посідає дебіторська заборгованість (але її частка у 2020 році зменшилась на 11%).

Простежується збільшення частки інших необоротних активів (особливо з 2020 року). Це пов'язано зі збільшенням частки довгострокових фінансових інвестицій, що у свої сумі почали переважати незавершені капітальні інвестиції. Також, у 2021 році різко збільшилася сума незавершених капітальних інвестицій, хоча відношення необоротних і оборотних активів залишилися сталими у порівнянні з 2019 роком (табл. 2).

Важливим аспектом в аналізі фінансово-економічного стану підприємства є визначення його фінансової незалежності, що дає можливість визначити, чи має суб'єкт господарювання можливість забезпечити невинний процес своєї діяльності. Так, показники фінансової незалежності слугують відносними показниками визначення фінансово-економічної стійкості фірми.

**Таблиця 2. Аналіз структури майна ТОВ «Органосін ЛТД»
протягом 2019-2021 років**

Вид майна	На кінець 2019 р.		На кінець 2020 р.		На кінець 2021 р.	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
I. НЕОБОРОТНІ АКТИВИ						
Основні засоби	30027	18,2	31452	12,4	42011	11,3
Незавершені капітальні інвестиції	6	-	1	-	3948	1,1
Інші необоротні активи	1743	1,1	2709	1,1	5483	1,5
Усього за розділом I	31776	19,3	34162	13,5	51442	13,9
II. ОБОРОТНІ АКТИВИ						
Запаси	82620	50,2	105204	41,5	110193	29,5
Дебіторська заборгованість	31855	19,4	28080	11,1	48977	13,1
Гроші та їх еквіваленти	10879	6,6	11233	4,4	77290	20,7
Інші оборотні активи	7485	4,5	74672	29,5	85214	22,8
Усього за розділом II	132839	80,7	219189	86,5	321674	86,1
Разом	164615	100	253351	100	373116	100

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності компанії [6, 7, 8].

Для більш повної оцінки фінансової стійкості підприємства ТОВ «Органосін ЛТД», необхідно було розрахувати коефіцієнти. (Табл. 3).

Власні обігові кошти (робочий капітал) за період, якій ми аналізуємо, зазнали зростання, яке було найбільш помітним у 2021 році. Так, якщо у 2019 році робочий капітал становив 60490 тис. грн., то у 2021 році він став 246748 тис. грн., що на 186258 тис. грн. більше.

Коефіцієнт фінансової стійкості дає оцінку частки стабільних джерел фінансування у всьому загальному обсязі (нормальним вважають значення від 8,85 до 0,9). Позитивними змінами вважається також збільшення коефіцієнта. У аналізований період часу цей показник зростає та є відповідним до норми.

**Таблиця 3. Показники фінансової стійкості для ТОВ «Органосін ЛТД»
протягом 2019-2021 рр.**

Показник	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Абсол. відх. 2021- 2019	Абсол. відх. 2021- 2020.	Напря позитивних змін
Власні обігові кошти, тис. грн.	60490	144914	246748	186258	101834	↑
Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами	0,46	0,57	0,77	0,31	0,2	↑
Маневреність робочого капіталу	0,66	0,81	0,83	0,17	0,02	↑
Маневреність власних обігових коштів	0,18	0,08	0,31	0,13	0,23	↑
Коефіцієнт забезпечення власними обіговими коштами запасів	1,4	0,73	0,45	-0,95	-0,28	↓
Коефіцієнт покриття запасів	1,57	2,08	2,90	1,33	0,8	↑
Коефіцієнт фінансової незалежності	0,11	0,07	0,05	-0,06	-0,02	↓
Коефіцієнт фінансової залежності	0,89	0,93	0,95	0,06	0,02	↑
Коефіцієнт маневреності власного оборотного капіталу	0,66	0,81	0,83	0,17	0,02	↑
Коефіцієнт концентрації позичкового капіталу	0,42	0,29	0,20	-0,22	-0,09	↓
Коефіцієнт фінансової стабільності	1,28	2,41	3,98	2,7	1,57	↑
Показник фінансового левериджу	0,78	0,41	0,25	-0,53	-0,16	↓
Коефіцієнт фінансової стійкості	1,37	2,41	3,48	2,61	1,57	↑

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності компанії [6, 7, 8].

Коефіцієнт автономії знижується та не відповідає нормі. Так як, цей показник характеризує можливість компанії виконати зовнішні зобов'язання за рахунок власних активів та його незалежність від позикових джерел, тому його зниження має негативний вплив на підприємство.

Такий показник як: “фінансовий леверидж” - характеризує залежність підприємства від довгострокових зобов'язань. Тому збільшення цього

показника свідчить про підвищення фінансового ризику і навпаки. Цей показник на підприємстві зменшується протягом проаналізованого періоду.

Наявність на балансі підприємства фінансово-економічних ресурсів, ще не гарантує ефективність його діяльності. Для того, щоб досягти ефективності функціонування фінансово-економічні ресурси повинні бути правильно сформовані відповідно до діяльності фірми, тобто кошти повинні залучатися на строк довший ніж строк їх корисного використання.

Для визначення оптимального співвідношення джерел залучення капіталу необхідно:

- по-перше визначити, на короткострокові або довгострокові цілі він буде використовуватися, а також до яких статей активу буде приєднуватись до отримання прибутку;

- по-друге потрібно визначити, будуть використовуватися чи ні власні або позикові кошти.

В Україні більшість підприємств зараз нажаль нехтують науковими підходами до оптимізації структури капіталу, це є помилкою, оскільки від цього залежить результат діяльності фірми та його стан на майбутнє. Тому підприємству потрібно визначити, як і за рахунок яких фінансових можливостей буде сформовано його капітал.

Отже, ТОВ «Органосін ЛТД» та уся фармацевтична галузь України, має потенціал щодо покращення показників своєї діяльності та подальшого економічного розвитку. Використовуючи стратегію відносно удосконалення механізму формування фінансово-економічних показників, ця сфера економіки, матиме змогу підвищити ефективність власної діяльності, а також досягти більш високого рівня стабільності та стійкості, що є досить важливим для сучасного і досить вразливого до зовнішніх ефектів національної економіки.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

Отже, на сучасному періоді розвитку господарства, в Україні обсяги виробництва та продажу фармацевтичної продукції зростають та

випереджають за темпами промислової продукції країни в цілому. Фармацевтичний сектор економіки завдяки своїй високій наукомісткій продукції, на сьогодні належить до високотехнологічних виробництв поряд з виробниками медичного, радіо-телекомунікаційного та комунікаційного устаткування, аерокосмічних апаратів, офісних рахункових та обчислювальних машин. При цьому роздрібний сегмент збуту фармацевтичної галузі України, який виконує головну роль у фармацевтичному забезпеченні населення, знаходиться на етапі формування та розвитку. Тому, фармацевтика виступає однією з найперспективніших галузей України, яка розвивається динамічно.

Для того, щоб напрацювати стратегію сталого розвитку, необхідно розуміння особливостей становлення, розвитку вітчизняної фармацевтичної галузі з відокремленням її основних проблем і резервів розвитку через стимулювання вітчизняного виробника, регулювання правильного ціноутворення, проведення політики імпортозаміщення закордонних лікарських засобів та розвитку власного наукоємного виробництва перспективних та оригінальних фармацевтичних препаратів.

Література

1. Мільярди проти епідемії: як фармринок переживає кризу. 15.10.2020. URL: <https://mind.ua/publications/20216941-milyardi-proti-epidemiyi-yak-farmrinok-perezhivae-krizu> (дата звернення 12.04.2024).
2. PhRMA (2012) PhRMA releases new data on biopharmaceutical industry's contributions to local, state economies. Pharmaceutical Research and Manufacturers of America, press release, November 13. URL: <http://pharma.org/> (дата звернення 12.04.2024.).
3. Мамонтова Н.А. Фінансова стійкість акціонерних підприємств і методи її забезпечення: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: 08.04.01 «Фінанси, грошовий обіг і кредит». Ін-т екон. прогнозування НАН України. К. 2001. 17 с.

4. Фармацевтика України 2020. URL: https://businessviews.com.ua/ru/get_file/id/the-infographics-report-pharmaceutical-industry-of-ukraine-2020.pdf (дата звернення 12.04.2024).
5. Річна інформація емітента цінних паперів АТ «Фармак» за 2020 рік. URL: <https://farmak.ua/wp-content/uploads/2021/04/richna-informacziya-emitenta-czinnih-paperiv-at-farmak-za-2020-rik.pdf> (дата звернення 14.04.2024).
6. Звіт незалежного аудитора ТОВ «ГРАНТ ТОРНТОН ЛЕГІС» щодо ТОВ «ОРГАНОСІН ЛТД» - 2019 р. <https://organosyn.com.ua/> (дата звернення 15.04.2024).
7. Звіт незалежного аудитора ТОВ «ГРАНТ ТОРНТОН ЛЕГІС» щодо ТОВ «ОРГАНОСІН ЛТД» - 2020 р. <https://organosyn.com.ua/> (дата звернення 15.04.2024).
8. Звіт незалежного аудитора ТОВ «ГРАНТ ТОРНТОН ЛЕГІС» щодо ТОВ «ОРГАНОСІН ЛТД» - 2021 р. <https://organosyn.com.ua/> (дата звернення 15.04.2024).

References

1. Mind (2020), “Billions against the epidemic: how the farm market survives the crisis”, available at: <https://mind.ua/publications/20216941-milyardi-proti-epidemiyi-yak-farmrinok-perezhive-krizu> (Accessed 12.04.2024).
2. PhRMA (2012), “PhRMA releases new data on biopharmaceutical industry's contributions to local, state economies. Pharmaceutical Research and Manufacturers of America, press release”, available at: <http://pharma.org/> (Accessed 12.04.2024).
3. Mamontova, N.A. (2001), “Financial sustainability of joint-stock enterprises and methods of ensuring it”, Abstract of Ph.D. dissertation, Economy, NAN Ukrainy, Kyiv, Ukraine.
4. TOP LEAD (2020), “Pharmaceuticals of Ukraine”, available at: https://businessviews.com.ua/ru/get_file/id/the-infographics-report-pharmaceutical-industry-of-ukraine-2020.pdf (Accessed 12.04.2024).

5. AT «Farmak» (2021), “Annual information of the issuer of securities JSC "Farmak" for 2020”, available at: <https://farmak.ua/wp-content/uploads/2021/04/richna-informacziya-emitenta-czinnih-paperiv-at-farmak-za-2020-rik.pdf> (Accessed 14.04.2024).

6. TOV «HRANT TORNTON LEHIS» (2019), “Report of the independent auditor of "GRANT THORNTON LEGIS" LLC regarding "ORGANOSIN LTD" LLC”, available at: <https://organosyn.com.ua/> (Accessed 15.04.2024).

7. TOV «HRANT TORNTON LEHIS» (2020), “Report of the independent auditor of "GRANT THORNTON LEGIS" LLC regarding "ORGANOSIN LTD" LLC”, available at: <https://organosyn.com.ua/> (Accessed 15.04.2024).

8. TOV «HRANT TORNTON LEHIS» (2021), “Report of the independent auditor of "GRANT THORNTON LEGIS" LLC regarding "ORGANOSIN LTD" LLC”, available at: <https://organosyn.com.ua/> (Accessed 15.04.2024).

Стаття надійшла до редакції 10.05.2024 р.